

Початок ХХІ століття наочно показав, що воно буде надзвичайно динамічним, по – перше, з точки зору змін, які відбуваються наразі в світовій ієрархії суб'єктів соціально – економічної діяльності. З одного боку, світова економічна система переходить на рейки 4-ї індустріальної революції, основою якої є інтеграція об'єднаних Інтернетом розумних машин та праці людей. З іншого боку, світ стає дедалі щільнішим в економічному плані, він стає більш глобалізованим і це незважаючи на певну факторизацію в Європейському Союзі та на прогресуючу факторизацію на пострадянському просторі, а також на глобальний тероризм та локальні воєнні конфлікти, які набирають обертів.

Все це справедливо та дуже влучно відобразив відомий український діяч та вчений Ярослав Грицак, в своїй статті одному з українських видань, написавши наступне: «В світі вже не буде впевненості, це, мабуть, найбільш чесний прогноз, який можна зробити на наступні 15, 25 і, навіть, 100 років».

Україна останні 2 роки займає центральне місце у цих процесах, по – перше, є центром протистояння Російської Федерації та Західного світу. Україна зробила свій цивілізаційний вибір, переживши революцію Гідності, проте не позбавилась системної кризи в системі державного управління країною [1] і, як наслідок, її економіка зістається надто неефективною. Так, наприклад, за індексом глобальної конкурентоспроможності 2015 – 2016 у рейтингу країн світу, який складається за дослідженням Всесвітнього економічного форуму, Україна посіла 79 місце зі 140 країн, втративши за рік 3 позиції [2]. Окрім цього, відомим є той факт, що більшість вітчизняних підприємств є неконкурентоспроможними у світовому ринковому середовищі і це є одна із причин такого місця в рейтингу, тому що саме підприємства є базовими елементами економічної системи в цілому.

Враховуючи вищенаведену інформацію, можна зробити висновок, що трансформація вітчизняних підприємств повинна стати завданням номер один, спираючись на існуючі загальносистемні умови всередині країни, а точніше – їх відсутність, а також як адекватна відповідь на глобальні економічні тренди, які стрімко розповсюджуються по світові сьогодні і змінюють в принципі існуючий економічний уклад, з метою не залишитись на периферії.

Проблематиці трансформаційних перетворень організаційного характеру присвячено багато праць закордонних та вітчизняних вчених, серед яких праці Е. Демінга, Д. Міллера, Г. Мінцберга [3], П. Сенге, П. Фрізена, Л. Ю. Гордієнко [4] та інших. Проте з плином часу, змінюється зовнішнє середовище та динаміка наростає, суспільство переходить до нових домінуючих техніко – технологічних засобів та двигунів розвитку і тому вкрай актуальним є дослідження глобальних економічних трендів, як сучасного виклику перед вітчизняними підприємствами, які, по факту, є системно недосконалими організаційно – економічними системами, в яких замість прогресуючої систематизації домінує режим генерації проблем, як головний аспект системної кризи в їх системах управління.

Метою даної роботи є дослідження глобальних економічних трендів в контексті врахування їх в ході трансформації вітчизняних підприємств, яка повинна стати адекватною відповіддю на виклики сучасності.

Так, згідно дослідженням консалтингової компанії Frost & Sullivan [5], яка безпосередньо спеціалізується на глобальному розвитку компаній по всьому світу, до основних глобальних економічних трендів 2025 відносяться ті, що представлені на рис. 1.

Згідно рис.1., глобальні економічні тренди згруповані в залежності від ступеня впливу на глобальну економіку та вірогідності їх розповсюдження на 4 квадранти.

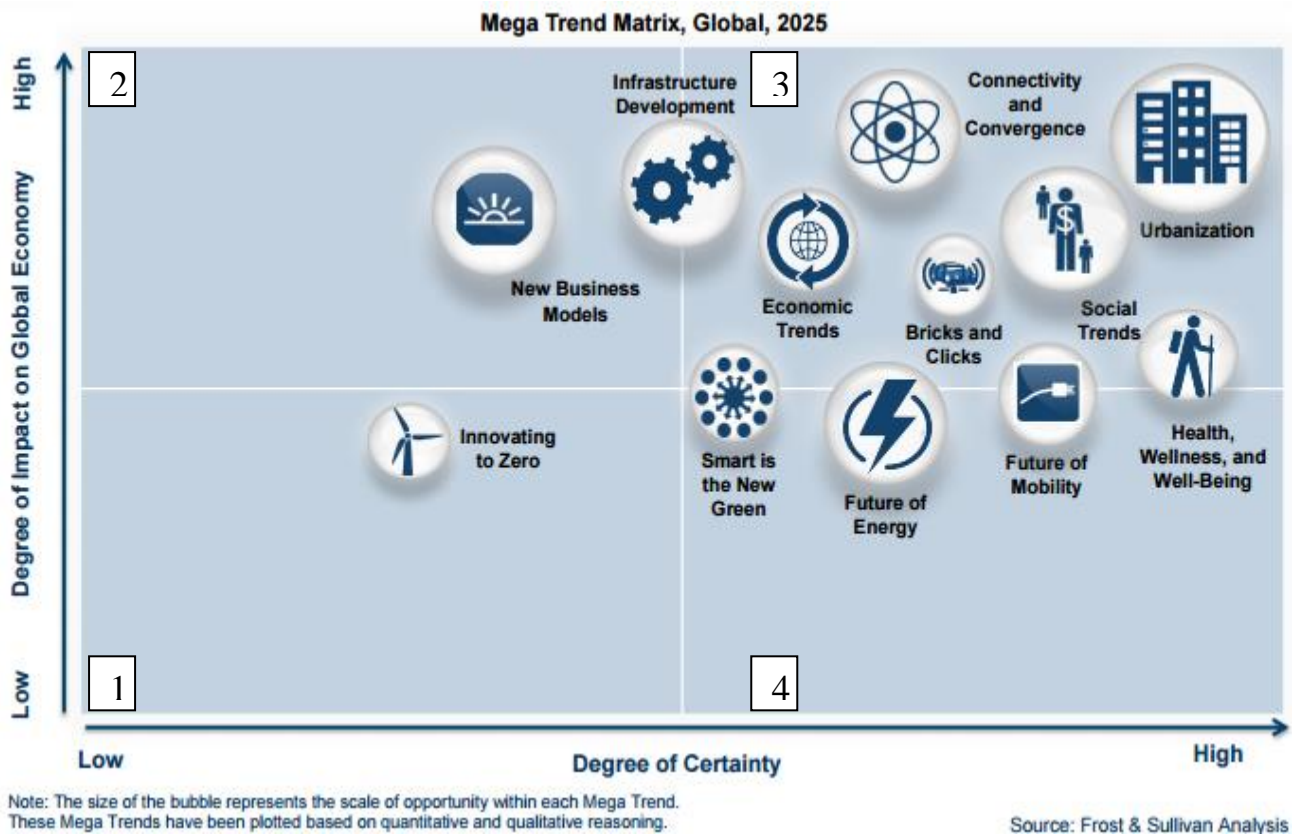

Рис. 1. Матриця глобальних трендів, що впливають на світову економіку [5, с. 4]

До першого квадранту, який характеризується низьким ступенем впливу на глобальну економіку та низькою вірогідністю прояву в контексті зазначеного періоду, увійшов тренд, започаткований Біллом Гейтсом. Сутність його полягає в концепції «innovative to zero» – впровадження техніко-технологічних інновацій, які дозволяють отримувати нульовий викид шкідливих речовин, нуль нещасних випадків зі смертельними наслідками, нуль дефектів та порушень безпеки.

На сьогодні компанії все більше зміщують свій фокус в бік концепції «innovative to zero», розробляючи продукти і технології з нульовим рівнем викидів, застосовуючи енергію вітру, сонця, біопаливо 3-го покоління тощо. І це поширення відбувається не дивлячись на значний розмір інвестицій для реалізації цієї концепції, проте іншого виходу немає, зважаючи, наприклад, на кліматичні, ресурсні, екологічні виклики сучасності.

До другого квадранту увійшли тренди з високим ступенем впливу на глобальну економіку та середньою вірогідністю широкого розповсюдження по

світові. До нього увійшли нові моделі бізнесу. Так, наприклад, діяльність компаній, в першу чергу, щодо свого позиціонування, просування та продажів, по всьому світу стрімко переходить до віртуального простору (Інтернет, соціальні мережі), де кількість транзакцій зростає з кожним роком. До другого квадранту можна віднести і розвиток інфраструктури, бо цей тренд знаходиться саме на перетині другого та третього квадранту матриці.

До третього квадранту відносяться тренди з високим ступенем впливу на глобальну економіку та високою вірогідністю їх широкого розповсюдження. Найбільш цікавим, на думку автора, є «bricks and clicks» (в пер. з англ. цегла і кліки) – термін жаргон для бізнес моделі, за допомогою якої компанія інтегрує як в автономному режимі (цегла), так і в он - лайн режимі (кліки) присутності, а також «connectivity and convergence» – нові технології, засновані на зв'язку та конвергенції, та які в прямому сенсі змінять наш спосіб життя, спілкування і веденні бізнесу, створюючи щільно взаємозв'язаний світ у майбутньому.

Доцільно також відмітити урбанізацію, тому що до 2050 року, наприклад, прогнозується 41 місто у світі з населенням більше 10 мільйонів. Для порівняння в 2014 році таких міст існувало 28.

І до останнього квадранту поданого на рис. 1., відносяться глобальні тренди з низьким ступенем впливу на світову економіку, але високою вірогідністю їх широкого розповсюдження. Слід зазначити, що всі тренди знаходяться на перетині 3 та 4 квадранту і тому їх вплив на глобальну економіку, по факту, слід оцінювати як середній.

Отже, до трендів 4 квадранту відносяться: природна еволюція екологічно чистих продуктів і послуг, які будуть трансформовані в інтелектуальні продукти, з інтелектуальною технологією зондування і підключенням до Інтернету для кращої оптимізації; майбутнє енергії – перехід до альтернативних та відновлювальних джерел енергії; майбутнє мобільності – транспортування, пересування, подорожі, все це іде в бік скорочення часу, підвищення комфорту (наприклад, в США в цьому році надрукували перший в світі автобус на 3D принтері, який керується штучним інтелектом); сфери краси, здоров'я та благополуччя ідуть саме по шляху

техніко - технологічних змін, в бік роботизації та нанотехнологій. Так, наприклад, за думкою Реймонда Курцвейла, американського винахідника та технічного директора Google, у 2032 році настане момент, коли нанороботи будуть використовуватись для лікування, при чому вони будуть доставляти поживні речовини до кліток організму та видаляти відходи, доповнюючи імунну систему.

Таким чином, можна зробити висновок, що кожен суб'єкт соціально-економічної діяльності незважаючи на рівень до якого він відноситься: індивідуальний, мікро, мезо, макро, мега – повинен розуміти ці тренди та мати релевантну стратегію реакції на них. Тому дослідження глобальних економічних трендів було доцільним, особливо зважаючи на те, що вітчизняні підприємства, як головні джерела забезпечення грошових надходжень до бюджету країни, об'єктивно потребують трансформації, при чому системної, особливо зважаючи на зміни, які наразі відбуваються у світі в цілому.

Подальші дослідження автора будуть спрямовані на дослідження науково – практичних засад трансформації підприємств, застосовуючи конструктивний системний підхід, як найбільш адекватний сучасним умовам господарювання.

Література:

1. Кобзев П. М. Системный подход к совершенствованию государственного управления и местного самоуправления / П. М. Кобзев // Управління розвитком. – ХНЕУ. – 2005. – № 2. – С. 13 – 16.

2. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2015-2016 / Аналітика Економічного Дискусійного Клубу // Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytyngu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-0>

3. Минцберг Г. Школы стратегий / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Д. Лэмпел. – СПб.: Питер, 2000. – 336 с.

4. Гордієнко Л. Ю. Управління організаційними трансформаціями: теоретико-методологічні засади та управлінський інструментарій : монографія / Л. Ю. Гордієнко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. – 440 с.

5. World's Top Global Mega Trends To 2025 and Implications to Business, Society and Cultures / Frost & Sullivan // Режим доступу: <http://www.investinbsr.com/ipaforum/wp-content/uploads/Iain-Jawad-IPA-Forum-2014-Presentation.pdf>

Науковий керівник: д.е.н., проф. Н. Л. Гавкалова